

CE NE FACEM FĂRĂ TINERI ?

Primele trei luni ale stagiunii 1993-1994 par să stea – în București, cel puțin – sub semnul unui fenomen care a început să se manifeste sporadic încă în cursul trecutului sezon teatral, tinzând însă acum spre generalizare: prezența masivă pe scene a tinerilor, în special actori, dar și regizori, mulți dintre ei încă studenți, alții abia absolvenți. Această adevărată invazie de trufandale artistice se produce fie sub forma folosirii în spectacolele cutărui sau cutărui teatru, uneori în roluri de

anvergură, a unor tineri angajați cu acte în regulă ori numai împrumutați de la ATF, fie – situație mai puțin firească – prin „preluarea” de către instituțiile profesioniste a câte unei montări-studiu, realizată integral prin forțele Academiei și pe care scena Casandrei, s-ar zice, n-o mai încapă. Cauza fenomenului e evidentă: trupele majorității teatrelor sunt îmbătrânite sau descoperite la unele categorii tipologice. Efectele au însă, ori pot avea, un dublu sens: pozitiv, desigur, prin

reanimarea disponibilității creatoare a unor ansambluri anchilozate, dar și negativ, prin decalibrarea valorică a spectacolelor, în care diferența dintre experiența profesională a „vechii gărzi” și „cruditatea” noilor veniți e câteodată izbitoare – și nu în favoarea celor din urmă (cu atât mai mult cu cât aceștia nu sunt chiar toți talente native, iar școlile, inclusiv A.T.F., fac prea puțin pentru pregătirea lor tehnică). Dar, firește, situația trebuie judecată de la caz la caz.

Echilibru fragil

SPECTACOL MROŽEK • TEATRUL DE COMEDIE • Data reprezentației: 19 noiembrie 1993 • Regia: Anca Bradu Panazan • Scenografia: Lia-Maria Vasilescu • Distribuția: O zi de vară: Octavian Dabija (Neizbut), George Ivașcu (Izbut), Liana Fulga (Dama); În largul mării: Dumitru Chesa (Grasul), Gheorghe Dănilă, Eugen Racoți (Mijlociul), Marius Galea (Slabul), Eugen Racoți, Gheorghe Dănilă (Poștașul, Lacheul).

Numele lui Slawomir Mrożek se păstrează de atâta vreme printre cele mai răsunătoare ale dramaturgiei universale contemporane încât ecoul său se răsfrânge și asupra operelor nu prea izbutite, cărora pare a le conferi sonorități mai adânci decât au ele în realitate. Observația este valabilă (și) în privința piesei **O zi de vară**, parabolă – atrăgătoare ca punct de pornire – despre vicleana, căci oricând reversibila, dialectică reușită-nereușită în plan social și personal. Aici materia dramatică se rarefiază în nesfârșite dialoguri colaterale, care sufocă pur și simplu ideea, fiind, în plus, iremediabil plicticoase.

Textul a fost ales de Anca Bradu Panazan pentru recentul ei examen de diplomă (iunie trecut), iar spectacolul, montat inițial pe scena „Casandrei”, a fost transferat, cu tot cu interpretii, la Teatrul de Comedie. N-am văzut montarea în varianta principeș; din păcate, trebuie să adaug, pentru că toți aceia care o cunoșteau sunt de părere că ea a apărut mult mai palidă în reluare. Poate fiindcă dimensiunile considerabil diferite ale scenei de la Comedie, reclamând modificarea mișcării, au lungit itinerariile interpreților și au diluat astfel ritmul jocului; implicit, tensiunea întregului spectacol. Oricum, ceea ce am văzut mărturisește preferința regizoarei pentru o mizanscenă concepută riguros, îngrijit, cu atenție față de amănunte și cu o bună exploatare a scenografiei (elegante), semnată de Lia-Maria Vasilescu. Totodată, însă, o anumită lipsă de adâncime și de fantezie a viziunii. Protagonistii (și ei, proaspeți absolvenți) George Ivașcu și

Octavian Dabija s-au prezentat, la rândul lor, sub nivelul la care îi situasem văzându-i în alte spectacole, iar Liana Fulga (încă studentă?), cu voce mică și ținută rigidă, nu a depășit stadiul de apariție agreabilă.

Cea de-a doua parte a acestui coupé Mrożek, frecvent jucată **În largul mării**, confirmă în linii mari atât calitățile, cât și slăbiciunile pomenite, înclinând însă balanța, parcă, spre cele dintâi. Lectura regizorală capătă aici mai multă subtilitate – desigur, și textul e substanțial superior celui alt –, accentele sunt mai nete, discursul scenic e mai concentrat. Ideea piesei – demnitatea senină pe care i-o conferă unui individ mărunț liberă acceptare a unui destin tragic impus (de societate) – se conturează cu limpezime, în ciuda scenografiei ce propune menținerea la un strat superficial de semnificații (pluta pe care se află cei trei e figurată printr-o platformă cu partea inferioară rotunjită astfel încât să se incline înainte și înapoi la cea mai ușoară mișcare, sugerând instabilitatea ambarcațiunii pe valuri, dar obosind, și prin monotonia efectului, ochiul). Și interpretarea actoricească e mult mai satisfăcătoare, tânărul Marius Galea evoluând cu siguranță, dezinvolt, alături de experimentații Dumitru Chesa și Gheorghe Dănilă.

Acest **Spectacol Mrożek** înseamnă oarecum mohorîta imagine a Teatrului de Comedie, fără a reuși să contrabalanseze mai vechile și mult mai numeroasele nemulțumiri decât pentru scurte momente de echilibru fragil. ■

În coadă de crocodil

REGELE CERB de Carlo Gozzi • TEATRUL „TÂNDĂRICĂ” • Data reprezentației: 18 noiembrie 1993 • Regia și ilustrația muzicală: Iulia Arsintescu • Scenografia: Gabi Cernescu • Distribuția: Brândușa Zaița Silvestru, Melauia Petrescu, Mariana Zaharia, Georgeta Nicolae, Sonia Neagu, Călin Mocanu, Ionuț Brancu, Simona Holban.

Așa cum am observat și cu alte ocazii, Teatrul „Tândărică” se străduiește – și reușește – să-și diversifice repertoriul nu doar sub aspectul „adresei” spectacolelor sale în funcție de felurite categorii de vârstă, ci și printr-o remarcabilă deschidere tematică. Apoi, copiilor și maturilor li se oferă aici texte dramatice și adaptări de calitate culturală certă, lucru pe care multe teatre „de oameni” l-ar putea invidia, ele ferindu-se cu grijă de asemenea ambiții. Astfel, cea dintâi premieră a stagiunii aduce pe scena păpușilor **Regele cerb** de Carlo Gozzi, adică o piesă în același timp clasică (mai exact, clasicizată prin valoarea ei de artă poetică a unui autor „postmodernist” la vremea sa) și accesibilă tuturor, inclusiv copiilor de vârstă mică, fiind vorba despre o feerie. Asta, în principiu. Pentru că, practic, acest examen de diplomă al Iuliei Arsintescu înfruntă, prin formula de spectacol aleasă, un risc de care nu știu dacă regizoarea a fost conștientă – acela de a plictisi în egală măsură pe toată lumea. Textul lui Gozzi este, în formă cel puțin, un basm pentru oameni mari. A-l povesti scenic prin imagini realist-drăgălașe – termenul „realist” trebuie luat, desigur, în accepțiunea pe care o capătă el în acest tip de teatru, adică: păpuși antropomorfe

(frumoase, altfel), cu vestimentație desemnând exact starea socială a personajului, decor (ingenios, altfel) ilustrând fidel locul acțiunii (palat, pădure etc.) – înseamnă a-l reduce la o simplă poveste pentru puști, neinteresantă, așadar, pentru adulți. După cum, a păstra limbajul rafinat poetic ori rafinat ironic, oricum „cult”, al

dramaturgului înseamnă a supune înțelegerea celor mici unui efort pe care ei nu prea sunt dispuși să-l facă. În plus, nedumerește unanim o inconsecvență nu doar dramatică, dar și logică, provenind, mă tem, din scenariul semnat de regizorul răul Tartaglia, căindu-se în final pentru fărâdelegile comise, se plânge asistenței că justiția divină l-a

transformat în animal și arată disperat spre coada de crocodil în care i se prelungește fracul: aceasta se află însă la locul cu pricina încă de la începutul spectacolului, ba mai și „joacă” în cursul întâmplărilor, născând momente de veselie. Or fi basmele suprarealiste, dar parecă nici chiar așa! ■

Un poem non-verbal

ADUNAREA PĂSĂRILOR, scenariu de Mihaela Tonitza-Iordache după poemul lui Farrîd Udîn Attar • **TEATRUL „TÂNDĂRICĂ” & ATF** • Data reprezentăției: 2 decembrie 1993 • Regia și scenografia: Cristian Pepino • Costume: Cristina Pepino • Coloana sonoră: Gabi Apostol, Roberto Cocias, Cristian Pepino • Interpreți: Ionuț Brancu, Gabriel Apostol, Liliana Gavrilescu, Decebal Marin, Călin Mocanu, Mariana Palade, Iulian Furtună, Marcelina Jugureanu, Eugenia Ionescu, Aurelian Iorga • Păpușile au fost realizate de către interpreți, asistați de Dinu Carcalețeanu și Dumitru Oprea.

Tot un examen de diplomă a fost la prima reprezentăție, care a avut loc la sfârșitul verii trecute, și **Adunarea păsărilor**: un examen de grup, de astă dată, ai cărui protagoniști formează cea dintâi promoție a secției Teatrul de păpuși de la ATF, promoție îndrumată de Cristian Pepino. Acesta a folosit ca premisă dramatică a montării adaptarea pentru scenă a unui poem arab din secolul 12, aceeași de la care a pornit acum câțiva ani Peter Brook într-un

faimos spectacol. Regizorul român nu a păstrat însă din dramatizare decât fabula, renunțând cu totul la cuvinte. În lipsa acestora, povestea nu e prea lesne de rezumat – și, uneori, nici de înțeles pe cale rațională: din cât am putut deduce, opera literatului arab Farrîd Udîn Attar, amintind cumva de **Batrahomiomahia** și de **Păsările** lui Aristofan, narează istoria unei comunități păsărești ai cărei membri de felurite specii duc o viață aidoma celei umane (pe care o și intersectează uneori), o viață alcătuită din dragoste și din luptă, din naștere și din moarte, resimțite, toate, cu bucurie sau durere la fel de omenească. Absența cuvintelor nu produce însă impresia de gol: și asta nu numai pentru că au fost înlocuite cu un întreg repertoriu de sunete păsărești, inspirat selectate și reproduse, exprimând toate simțămintele și stările de spirit fundamentale, ci și pentru că, sau mai ales pentru că spectacolul lui Cristian Pepino poartă în sine și face sensibile prin ecleraj, prin ilustrația muzicală și, în primul rând, prin evoluția

interpreților, atâta forță și gingășie, atâta umor și poezie încât pentru vorbe n-ar mai fi fost oricum loc. O fantezie riguros controlată ordonează mereu desfășurarea scenică: aceștia nu i se pot reproșa decât unele momente de relaxare, când ritmul mai scade, fără a periclită însă, din fericire, imaginea de ansamblu, puternică și bogată. Prin acest spectacol Cristian Pepino arată (din nou) că este, pe scena mică a păpușilor, un regizor mare. Un merit la fel de însemnat îi revine în calitate de pedagog, căci tinerii din echipă demonstrează nu numai abilități de mânători (animând cu dexteritate păpuși doar în aparență simplu de manevrat – capete de păsări prinse pe mari cearșafuri albe ce închipuie aripile), ci și un antrenament corporal aproape neverosimil. Costumați în veșminte care amintesc „echipamentul” beduinilor, ei dansează, fac pantomimă și își **joacă** personajele de păsări-oameni cu o mobilitate, o concentrare și o dăruire vădind spiritul creator ce a sudat trupa. Această trupă, actualmente integral angajată la „Tândărică”, este autoarea celui mai bun spectacol bucureștean pe care l-am văzut în prima treime a stagiunii curente. ■

Scenă din Adunarea păsărilor la Teatrul „Tândărică”, regia: Cristian Pepino

Foto: Dan Vatamanic

